

Malá kronika zrcadlení historických událostí a archeologických nálezů v odborné literatuře ve vztahu k Hradisku Znojmem, hradní ostrožně s rotundou sv. Kateřiny a městu Znojm.

1. Úvodem:

Inspirací k posouzení toho, jak dlouho se již kolem rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě bádá a kam bádání dospělo, je pro mne článek A.Vrbky z r. 1931 s názvem „Pohanský chrám od r. 1859 do dneška.“

Z tohoto obsáhlého článku, jehož obsah je veskrze varující, co se může stát s národní kulturní památkou těžko docenitelné hodnoty, pokud je cca 300 let státem a městem naprosto opomíjena-uvádím pro ilustraci:

1. obnovení pohanského chrámu:-od r. **r.1888 do 1902** bylo provedeno zabezpečení základů a **střecha byla čerstvě pokryta**
2. z 32 zobrazených osob je jen 23 jako vladaři vyznamenáno korunami, 9 osob lze snad považovat za hodnostáře blízké dvoru
3. manýry kresby, způsob figurálního zobrazení, atd.-připomíná francký charakter, ukazující způsob zobrazování ve Vyšehradském kodexu (1086) a v Krakovském evangeliáři Jindřicha V (1095-1110).To je především sdělení a názor Centrální vídeňské komise z r.1887.
4. T.Melicher doplnil dvě chybějící postavy 11, 12 ve 3.pásu, u 13.dokreslil chybějící části.(dle číslování M.Trappa.)
5. před r.1859 byl chrám skladištěm harampádí, výčepem a tančírnou, prasečí stájí, stolařskou dílnou, po r. 1888 skladištěm chmele. V největší blízkosti ještě r. 1906 se nacházelo hnojště.
6. **majetkem města Znojma** se stala rotunda nepochybně dne **16.6.1894**, jak vyplývá ze smlouvy mezi pivovarem Mural a městem Znojm. Touto smlouvou odstoupil pivovar Mural městu Znojm **parcelu 360/4 E.Z.374 s rotundou.**
7. závěry A.Vrbky z r. **1931** ke stavu maleb a stavby rotundy:
 1. Stalo se bezpochybně jasné, že pohanský chrám není dvoupatrový a nikdy nenesl lucernu. S tímto názorem se neztotožnil arch. Prokop-(r.1904-byl pro lucernu)
 2. Je možné malby ve stavu před r. 1859 fixovat, čímž jejich hodnota neúměrně stoupne
 3. Rychlé rozhodování je nutné. Výrok Volného je významný: Udržení starého chrámu je vlasteneckou povinností.
 4. Pohanský chrám je třeba chránit proti otřesům, neboť jeho základy, jak víme, nejsou nijak bezvýhradně zajištěny. Jinak postihne kapli osud zřícené loupežnické věže.

Na základě výše uvedeného vyplývá, že není přesně jasné, jaký obsah maleb po 150 letech od M. Trappa vlastně posuzujeme a spory o výklad některých **detailů** maleb jakoby ztrácely na významu.

Které části maleb jsou skutečně původní malby a co vymyšlené domalby restaurátorů-by nám měl sdělit současný nedestruktivní průzkum doplněný i destruktivními metodami, spočívajícími v analýzách odebraných vzorků maleb, prováděný PhDr. Dvořákovou. Je pravděpodobně pozitivní, že počet panovnických postav-był zachován.

M.Trapp se nejdříve domníval, že smyslem maleb ve znojemské rotundě bylo zavádění křesťanství, ale pak se tohoto názoru vzdal.

Od objevu maleb M. Trappem r. **1859** až po dnešní dobu se malbami v rotundě zabývala a o výklad jejich smyslu pokusila řada odborníků i laiků. Zcela vyjimečný

význam má stále dílo J. Zástěry „Znojemská rotunda a Velká Morava“ z r. 1987, i když se některé závěry jeho díla nepotvrdily.

Toto dílo nastartovalo veřejný i odborný zájem o rotundu, který přináší své ovoce až už v trvalé péči o vlastní stavbu a stav maleb, provedeném výzkumu v oblasti archeologie, architektury, kunsthistorie a historie a o odborný výklad obsahu maleb a tento zájem stále trvá.

Z moravské provenience následovala díla- zejména jako:

1. „O románské rotundě ve Znojmě“ z pera J. Poulíka, z r. **1987**, což bylo kritické posouzení předchozí práce J. Zástěry „Původ péřové koruny. Postavy panovníků na českých a moravských denárech“
2. „Znojemská rotunda ve světle archeologických výzkumů“ B. Klímy z r. **1995**, ze které lze bezesporu čerpat hluboké poznatky archeologie o vývoji hradní ostrožny a samotné rotundy
3. „Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje“ L. E. Havlíka z r. **1998**, na které může být město Znojmo neobyčejně pyšné
4. Nelze podcenit ani menší práce a zprávy o průzkumech rotundy a jejího okolí, které organizoval Klub přátel znojemské rotundy, jako např. „Zpráva o prohlídce podzemních chodeb pod rotundou sv. Kateřiny a románského hradu ve Znojmě“ od důlního inženýra Z. Paděry z r. **1994**, „Zprávy o geofyzikálním měření na lokalitě Znojemská rotunda z r. **1994 a 1995**“ zpracované J. Hruškou z Geofyziky Brno, „Zhodnocení průzkumných vrtů při jihovýchodní straně apsidy rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě“ zpracovaným kanceláří inženýrské geologie a geotechniky L. Woznicí z r. **1993**, stejně jako „Projekt doplňkového inženýrského průzkumu pro rotundu sv. Kateřiny“ L. Woznicí z r. **1997**.
5. Práce M. Vlčka, týkající se stavby rotundy (z poslední doby např. M. Vlček, J. Balíková – „Podrobná zaměření Znojemské rotundy za pomoci termovizního měření“)
6. Nesmírně cenné jsou i Sborníky z konferencí o rotundě z r. **1996** a z r. **2003**, ze kterých je patrný posun v názorech a stav současného bádání

7. Velkým přínosem a obohacením pro řešení otazníků kolem Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě je obsáhlé dílo L. J. Konečného s názvem „Románská rotunda ve Znojmě“ s podnázvem „Ikonologie maleb a architektury“, které vyšlo v r. **2005**. Nicméně ani toto dílo nepřineslo definitivní odpovědi v záležitosti výkladu maleb, které historické panovnické postavy mají malby představovat.

8. Neocenitelnou službu pro zachování maleb přináší práce kunsthistoričky a historičky PhDr. Dvořákové, která ve svém připravovaném díle provádí od r. **2000** průzkum maleb moderními metodami, chronologicky zpracovala a stále ještě zpracovává obrazové zachycení vývoje jednotlivých částí maleb včetně všech zdařilých i méně zdařilých restaurátorských zásahů. Výsledkem její práce bude stanovisko, které části maleb jsou původní, které jsou přemalbami a návrh co dále s malbami a jak je dále nejlépe zachovat.

Přesto ani po výčtu výše uvedených prací nejsou otazníky kolem rotundy zcela jednoznačně zodpovězeny.

Určitě by jasno do celé záležitosti výkladu maleb přineslo původní zadání maleb vladařskými a církevními zadavateli, o jehož existenci v písemné podobě rukopisu - jsem hluboce přesvědčen.

Obrátil jsem pozornost k církevním knihovnám. V současné době má Klub k dispozici seznam tisků 16. století z knihoven dominikánů a kapucínů ve Znojmě a křižovníků na Hradišti. Po zpřístupnění knihovny kláštera v Rajhradě, by bylo jistě možno uvažovat

o zpřístupnění církevních knihoven ve Znojmě. Zatím jsem navštívil pouze knihovnu křižovníků na Hradišti se svolením p. probošta Hudce. Knihovna vlastní katalog zatím nemá.

. Zda se klubu podaří navázat spolupráci s proboštvím na Hradišti, eventuálně s dalšími církevními knihovnami ve Znojmě a tato práce přinese nějaký úspěch ve vztahu k rotundě sv. Kateřiny –ukáže budoucnost. Zatím má Klub k dispozici kopii rukopisu (v podobě film. pásku) Cursus sanctae Mariae zhotoveného v 1. polovině 13.stol. v premontstrátském klášteře v Louce. Tuto kopii rukopisu se podařilo Klubu zakoupit v r. 2001 z Pierpont Morgan Library z New Yorku, kde je veden pod č. M 739. Jedná se v podstatě iluminovanou modlitební knížku. Manuscript byl zhotoven v r. 1215 v louckém klášteře pro markraběnku Moravy Kunegundu a jejího manžela Vladislava 1. Jindřicha, který byl markrabím Moravy od r. 1197 do r. 1222 a vládl ze Znojma. Rukopis je psán dolno- německým dialektem.

2. Chronologická data se vztahem k Hradišti Znojem, znojemské hradní ostrožně a městu Znojmu.

Chronologické uspořádání dat je provedeno dle datování stáří nálezů, datování historických událostí a údobí vlády panovníků. Toto chronologické uspořádání událostí je doplněno obrazovými a textovými přílohami.

2. Chronologie dat v tabulkovém uspořádání:

Přiblížení a rozvedení některých dat je patrné z obrazových příloh.

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
1.	4.stol.n.l.				B.Klíma 2001, (Sborník z 2. konf.o rotundě 2003, str.140, Nález keramiky z doby římské 4.stol. v sondě C jižní cesty k rotundě na hradní ostrožně, Příl.1. Limes rom., (L.Pok, Fraganeo, str.61) Příl.2. , Hradisko Mušov-Římský vrch, Průvodce muzea Pasohlávky Příl.3. , Staré stezky, Květ 1999
2.	628 -664		Sámo vládl na Moravě a v Panonii		Tomáš.J. Pešina, Mars Moravicus, kniha 2,kap.4(„ Slované pod jeho vedením nejen zachovali svobodu, ale i založili království “) Zobrazen v rotundě jako 1.panovník ve 3.pásu, nad jeho postavou zachovány v nápisové pásce písmena Z a O.(PhDr.Zástěra, PhDr. Dvořáková) Příl.4, Trappův akvarel První panovník 3.dyn.pásu Příl.5.Faraon přinášející oběť bohyni Maat, Příl.6.Znak, Pozn. 3. Výklad jména Zamo
3.	811-834 (mezidobí Privina 834-838, Mojmír II 838-842 neznámého rodu)		Mojmír I		Nástup Mojmírovců na moravský trůn.Bratr Mojmíra I. Lidovít vládl v Ilyrii a Dolní Panonii.Po zabití Lidovíta r.823 a ztrátě Ilyrie a Dolní Panonie, přišli jeho synové Rostislav a Bojislav na Moravu ke svému strýci Mojmiru I.(ten zemřel bezdětný). Rostislav se stal moravským králem r. 842. T.Pešina, Mars Moravicus, kniha 2, kap.4

[illegible]

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
16.	1054-1055	Znojemská knížata Ota I. Sličný			L.E.Havlík, Královské město Znojmo,1998,str.34
17.	1055-1061	Spytihněv II		Spytihněv II	L.E.Havlík, Královské město Znojmo,1998,str.34
18.	1061-1092	Konrád I kníže znojemsko- brněnský			L.E.Havlík, Královské město Znojmo,1998,str.34
19.	1092-1099	Lutold,syn Konráda I, manželka Ida z Babenbergu			L.E.Havlík, Královské město Znojmo,1998,str.34
20.	1099-1100			Bořivoj II.,manž. Gebirga z Babenbergu , svatba Bořivoje II. na Znojemském hradě	L.E.Havlík, Královské město Znojmo, 1998,str.34, ♠ B.Klíma, Znojemská rotunda ve světle archeol. průzkumu, 1995, str.67, ♠♠
21.	1101-1112	Lutold			♠, ♠♠ stejní autoři
22.	1112-1113	Oldřich Brněnský, bratr Lutolda			♠, ♠♠
23.	1113-1123			Soběslav I Vévoda Čechů	♠, ♠♠
24.	1123-1128	Konrád II., syn Lutolda			♠, ♠♠
25.	1128-1134			Soběslav I Vévoda Čechů Po vítězné bitvě r.1126 nad římským císařem Lotharem obhájil svoji korunovací. Na počest vítězství staví Soběslav I. velkolepou rotundu s věží na Řípu. Byla zasvěcena –pro překvapení všech- sv. Jiří.	♠, Podezíravost Soběslava I vedla k zajetí Konráda II.a uvěznění v Grojči.Pro upevnění svého přátelství s uherským králem Bélou II zpevnil Soběslav I. toto přátelství sňatkem nejmenované sestry Bélovy ženy Heleny s Konrádem.(Byla dcerou srbského župana Uroše I) Svatba se konala r. 1134 ve Znojmě.

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
26.	1134-1160	Konrád II.			L.E.Havlík, Královské město Znojmo, 1998, str. 25 Z 13. stol. pocházející nápis v rotundě nám poprvé sděluje, že rotunda byla nejprve zasvěcena Nanebevzetí P. Marie a k r. 1134 ji Konrád II zvelebil malbami králů (rozmnožil malby králů). (výkladů textu nápisu připouští autor více). Dále sděluje, že od 13. stol. byla vždy jen královskou hradní kaplí. Vznik rotundy připouští mnohem dříve. B.Klíma, Znojemská rotunda ve světle archeol. průzkumu, 1995, str. 68, k r. 1134 klade 2. stavbu, velké jamky v podlaze, druhá svrchní omítka, malba, obvodová lavice
27.	1175-1191	Konrád III. Ota Syn Konráda II.	Konrád III. Ota		L.E.Havlík, Královské město Znojmo, 1998, str. 27 Konrád III. Ota zřídil k r. 1182 institut markrabství a prezentovat Moravu jako státoprávní celek
28.	1226			Přemysl Otakar I.	B.Klíma, Znojemská rotunda ve světle archeol. průzkumu, 1995, str. 68 ♠ ♠, založení města, hradní kaple podřízena farnosti sv. Mikuláše
29.	1239			Václav I.	♠ ♠, již patrocinium sv. Kateřiny
30.	1287			Václav II.	♠ ♠, kaple se spojuje s kostelem sv. Michala
31.	1320			Jan Lucemburský	♠ ♠, král dovolil Jindřichu z Lipé volně nakládat patronátním právem fary sv. Michala a kaple sv. Kateřiny

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
32.	1320			Jan Lucemburský	♠♠, str.68, Jindřich z Lipé odstoupil obě práva fary sv. Michala a kaple sv. Kateřiny klášteru jeptišek sv. Kláry, bylo zřízeno sanctuarium (?)
33.	1497			Vladislav II.	♠♠,král obnovil klášteru sv. Kláry obdarovací dopisy
34.	1523			Ludvík Jagelonský	♠♠, král vydal městu obnovené municipální právo, (první vyobrazení Znojma a rotundy)
35.	1551			Ferdinand I.	♠♠,dekretem císaře získala městská rada faru sv. Michala
36.	1555				♠♠, klarisky prodaly kapli městu
37.	1569			Maxmilián II.	♠♠,rotunda poškozena, odsekání lavice, nová podlaha v lodi, osudy rotundy spjatý s hradem, dáváním šlechticům v léno s titulem purkrabí
38.	1630			Ferdinand II.	♠♠, požár hradu
39.	1697			Leopold I.	♠♠,str.69, za hrabat Deblinů zahájena přestavba zpuštěného hradu do barokní podoby
40.	1710			Karel VI.	♠♠, císař dekretem předává městu celé předhradí, měšťanstvo zřizuje pivovar
41.	1784			Josef II.	♠♠, léno „znojemský hrad“ zaniká (poslední purkrabí Josef, hrabě z Deblina zastřelen)
42.	1787			Josef II.	♠♠, v barokním zámku zřízena posádková nemocnice
43.	Konec 18.stol				♠♠, rotunda slouží jako chlív
44.	1830			František I.	♠♠, probourán jižní vchod a okna v přízemí pro tančírnu a výčep piva, opravy omítek, vylíčení vápnem,

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
44.					♠♠, (Pokrač. str. 8) podlaha z cihel v apsidě a dřevěná v lodi, postavena dřevěná galerie pro hudbu
45.	1862			František Josef I.	♠♠, trvá výčep piva, v zimě skladiště zahr. Stolků M. Trapp provádí výzkum a dokumentaci 1859 M.Trapp poprvé obkresluje malby (A.Vrbka, 1931)
46.	1879				♠♠, v hradní kapli pracuje košíkářská dílna
47.	1882				♠♠, první archeol. průzkum J. Pallardiho
48.	1887				A.Vrbka, r. 1931, z rozhodnutí Centrální vídeňské komise památku zachovat, zájem projevily obě znojemské národnosti česká a německá: důvod--výklad postav vítězného oblouku-donátor Lutold jako Přemyslovec, donátorka Ida-jako Babenberga
49.	1888				♠♠, otevřen původní vchod, zazděna novodobá okna a dveře v apsidě
50.	1891-1893				♠♠, první restaurování maleb T. Melicherem
51.	1894				A.Vrbka, r. 1931 - majetkem města Znojma se stala rotunda nepochybně dne 16.6.1894 , jak vyplývá ze smlouvy mezi pivovarem Mural a městem Znojmem. Touto smlouvou odstoupil pivovar Mural městu Znojmu parcelu 360/4 E.Z.374 s rotundou .
52.	1931				A.Vrbka: Zveřejňuje publikaci“Pohanský chrám od. r. 1859 do dneška“

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
53.	1938				♠♠, vyšetření maleb restaurátorem Walliserem, očištění části přemyslovské scény
54.	1947-1949				♠♠, str.69, restaurátorské práce F.Fišera, objev nápisu v omítce lodi, zazdění sanctuaria
55.	1954				♠♠, str.70, výzkum J. Krále u rotundy
56.	1966				♠♠, str.70, výzkum B. Novotného v apsidě, stavební úpravy hradní kaple, nová střecha z měděného plechu, uvnitř kamenná dlažba
57.	1969				♠♠, str.70, poslední velké restaurování maleb a zpevnění omítek (J.Alt, P.Lorek, A.Martan)
58.	1987				J. Zástěra vydává knihu Znojemská rotunda a Velká Morava s hypotézou nového výkladu maleb
59.	1987-1990				♠♠, str.70, nový archeologický výzkum pod celou plochou rotundy a výzkum vně rotundy
60.	1989				J.Pazour,1.stanovy klubu: -dne 15.12.1989 vzniká ve Znojmě Klub přátel znojemské rotundy .Zakl. výbor:PhDr. Zástěra, prof. Brunclík, p. Budín, p. Kozdas, p. Sýkora, p. Svoboda, Ing.Skoumal, p. Matiascko, O. Novák, Doc. Klanica Ing. Pazour-pobočka Brno, Ing. Pošmourná
61.	1991				♠, str. 70, nová keramická dlažba a střešní krytina

Poř. Č.	Letopočet/ události	Vláda panovníka ve Znoj. kníž.	na Moravě	v Čechách	Literatura, autor, příloha
62.	1994-1995				„Zprávy o geofyzikálním měření na lokalitě Znojemská rotunda z r. 1994 a 1995“ zpracované J.Hruškou z Geofyziky Brno (viz Příl.8 Obr. 2- Doplněk ke zprávě Ing. Hrušky 1995
63.	1996				I.odborná konference o znojemské rotundě
64.	2001				-vybudování jižní přístupové cesty k rotundě sv. kateřiny
65.	2003				II. odborná konference o znojemské rotundě
66.	2006				Vybudování nové prejzové střechy rotundy
67.	2006 (26. až 27.10.2006)				III. odborná konference o znojemské rotundě

Příl.1. Limes romanum .,(L.Pok, Fraganeo, str.61)

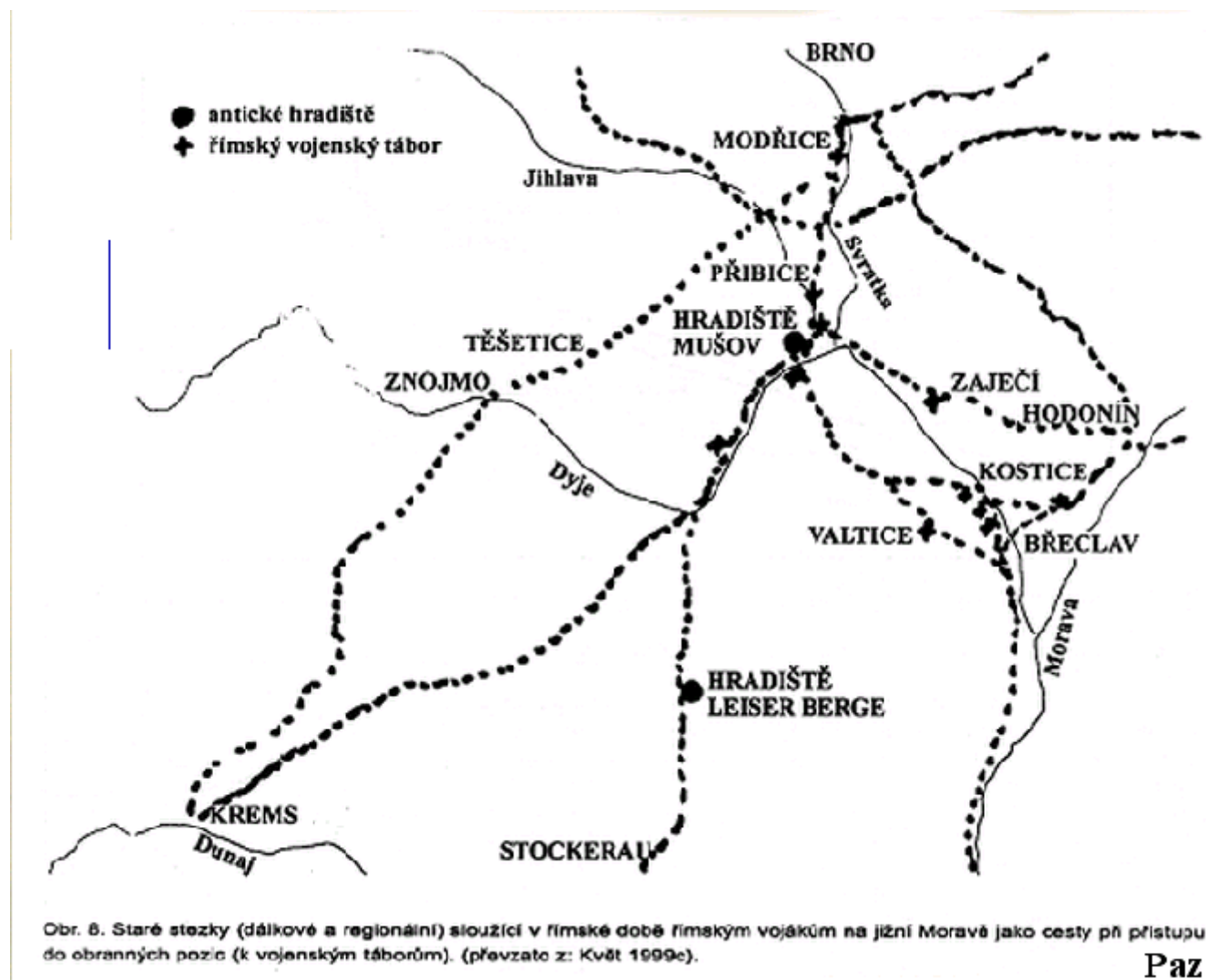
Tuto hranici hájili Římané po staletí s vynaložením všech prostředků a sil

* doplnil J.Pazour

- P.K. pražská keramika (5.st.), *M – Mušov – Pasohlávky (Římský vrch 2.st.), *Z – Znojmo (4.st.),
- *D – Dowina (6.st.)

Mapa s východní hranicí římské říše **Rýn- Dunaj** (mnohokrát byly tyto řeky označeny jako „řeky krve“ pro střety hlavně s asijskými nájezdníky) je doplněna obr. nálezů tzv. „pražské keramiky“ - tj. **staroslovanské** keramiky ve tvaru nádob, zhotovovaných ještě bez hrnčířského kruhu, která je datována do **5. stol.** a její nálezy sahají až po Rýn, tedy až po hranici římské říše. Tu to mapku můžeme tedy doplnit nálezem **římské misky ze 4.stol.** na znojenské hradní ostrožně a římskými nálezy **ze 2. stol.** z **římského vrchu u Mušova**-na soutoku Dyje s Jihlávkou a později i Svratkou.

Příl.3., Staré stezky., (Květ 1999).

Paz

Příl.4, Trappův akvarel –(První panovník, pos.8, 3.dyn. pás)

Pozn.1.Pěřová koruna moravských králů.

Úhrnem vše co je známé z Břetislavových mincí o pěřové koruně moravských králů popsal ve své práci např.P.Radoměský a dále rozvedl J.Zástěra. Pokud zůstaneme u tohoto faktu, měla by se objevit pěřová koruna jako pokrývka hlavy alespoň u jednoho z panovníků ve třetím pásu znojenské rotundy, která jak známo svým obrazovým obsahem i situováním je **kaple královská**. Z Trappových akvarelů, které jako jediné –v důsledku více-méně destrukčních přemalb jeho následovníků – zachytila **pokrývku na hlavě** prvního panovníka v 3. dynastickém pásu. Touto pokrývkou podle akvarelu Trappa je-**pěřová koruna**.(Příl.4, T 8)

Pozn.2:O vývoji a symbolice péřové koruny.

Jako Příl.5 uvádím fotografii egyptské sošky: „Faraon přinášející oběť bohyni Maat“, stříbrná soška z období 1303 – 1224 př. Kr.“ **Velké pero** ve vlasech bohyně představuje **spravedlnost a pravdu**. Podle egyptské víry bylo v podsvětí tímto perem vyvažováno srdce každé zemřelé osoby. Bylo – li srdce těžší, bylo obtíženo hříchem a duše zemřelého byla odevzdána netvorovi, který ji pozřel.“(převzato z publikace J.R.Porter-Illustrovaný průvodce k bibli).

Protože moudrost, cit pro spravedlnost a pravdu by měly být jedny ze základních vlastností panovníků, netřeba snad už hledat další důvody vzniku péřových korun a čelenek panovníků. Je velice zajímavé a odpovídající tradici, že tento symbol péřové koruny, nebo erbu „křídla“ má jako nástěnnou malbu dnes právě velkomeziříčská radnice (Příl.6.).

Příl.5. „Faraon přinášející oběť bohyni Maat“:

Faraon přinášející oběť bohyni Maat, stříbrná pozlacená soška z období 1303–1224 př. Kr. Velké pero ve vlasech bohyně představuje spravedlnost a pravdu. Podle egyptské víry bylo v podsvětí tímto perem vyvažováno srdce každé zemřelé osoby. Bylo-li srdce těžší, bylo obtíženo hříchem a duše zemřelého byla odevzdána netvorovi, který ji pozřel.

Příl.6.: Znak velkomeziříčské radnice.

Pozn.3.: Zbytky nápisu Z--O nad prvním panovníkem 3 dynastického pásu:

O zmizelých nápisech v rotundě bylo řečeno rovněž mnohé. J. Zástěra na ně upozornil a dovedl **ZAMO**. K témuž vývodu nás přivádí práce PhDr. Dvořákové.

Pokusme se dešifrovat jméno Sámó (Zamo). Chci upozornit na Rumunsko, zemi starých Dáků a Slovanů a také poslední římskou provincii. V nesourodém jazyku, kterým je rumunština převažují vlivy jazyků románských. Nicméně další největší skupinou (20 až 40 %) jsou výrazy slovanské. Tyto staré slovanské výrazy zůstaly v rumunštině zakonzervované ve staré a původní formě. A tak není problémem najít ve slovníku

sloveso: **z(a)misl(i)**, které je uvedeno ve slovníku s významy „**stvořit, počít, zplodit**“.

Nabízí se pak jednoduše odvodit:

ZAMO = **zakladatel**,

ale také

PŘEMYSL = **prazakladatel**, což použil

Kosmas v kronice kmene Čechů a později již jako králové začali znovu používat poslední Přemyslovci,

nebo

NEZAMYSL = **neplodný (bezdětný)**.

Příloha 7:

Svatopluk I., jeho ženy a synové (viz L.E.Havlík, Svatoopluk Veliký, str.63)

Svatoopluk, jeho ženy a synové podle pozdních tradic a písemných pramenů

Pozn.4.

Nejslavnější moravský pohřeb.

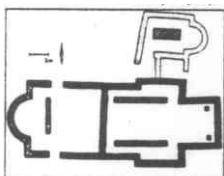
(výňatky z publikace „**Počátky a pozůstatky**“ o antropologickém bádání-Prof. MUDr.E.Vlček, DrSc. –1993)

1.Všeobecně:

O zatím nejslavnějším moravském pohřbu(objevitel archeolog Prof.dr.V.Hrubý v r.1959, hrob č.12/59) na metropolitní výšině Sady u Uherského Hradiště v boční kapli metropolitního chrámu nás ve vztahu ke znojenské rotundě zajímají především údaje o barevné výmalbě náhrobku tohoto významného hrobu, které poskytují záznamy V.Hrubého:

„Hrob původně kryl zděný stupínkový náhrobek, z něhož se zachovala do hrobové jámy propadlá obdélníkovitá destrukce pískovcových kamenů a vazní i omítkové malty, namnoze s malovanou výzdobou.**Obezdění hrobky bylo barevně ozdobeno technikou al secco (malba na suchou omítku). Bylo použito několika barev. Lze rozeznat čern, červen, bílou a barvu šedou až modravou a snad původní olivovou zeleň. Malováno bylo na jemně vyhlazeném nažloutlém podkladě. Jeden zlomek monumentální malby představuje neúplnou levou polovinu asi mužské tváře orientované en face, s rovným delšímnosem, drobnými ústy a mandlově protáhlým velkým okem. Portrét připomíná byzantské malby jihovýchodní Evropy. (Potvrzeno odborníky z Thesaloniky v Řecku).**“

Protože se jedná o pohřeb v sídle moravského biskupa, který byl umístěn v přistavené kapli metropolitního chrámu, jednalo se o pohřeb mimořádně významné osobnosti.

Püdyors chrámu v Sadech u Uherského Hradiště. Černé vyznačení nejstarší kostel, hustě tečkované mladší přístavba v cyrilometodějském období a řídce tečkovaná hrobní kaple s hrobem mimořádné osobnosti (podle V. Hrubého).

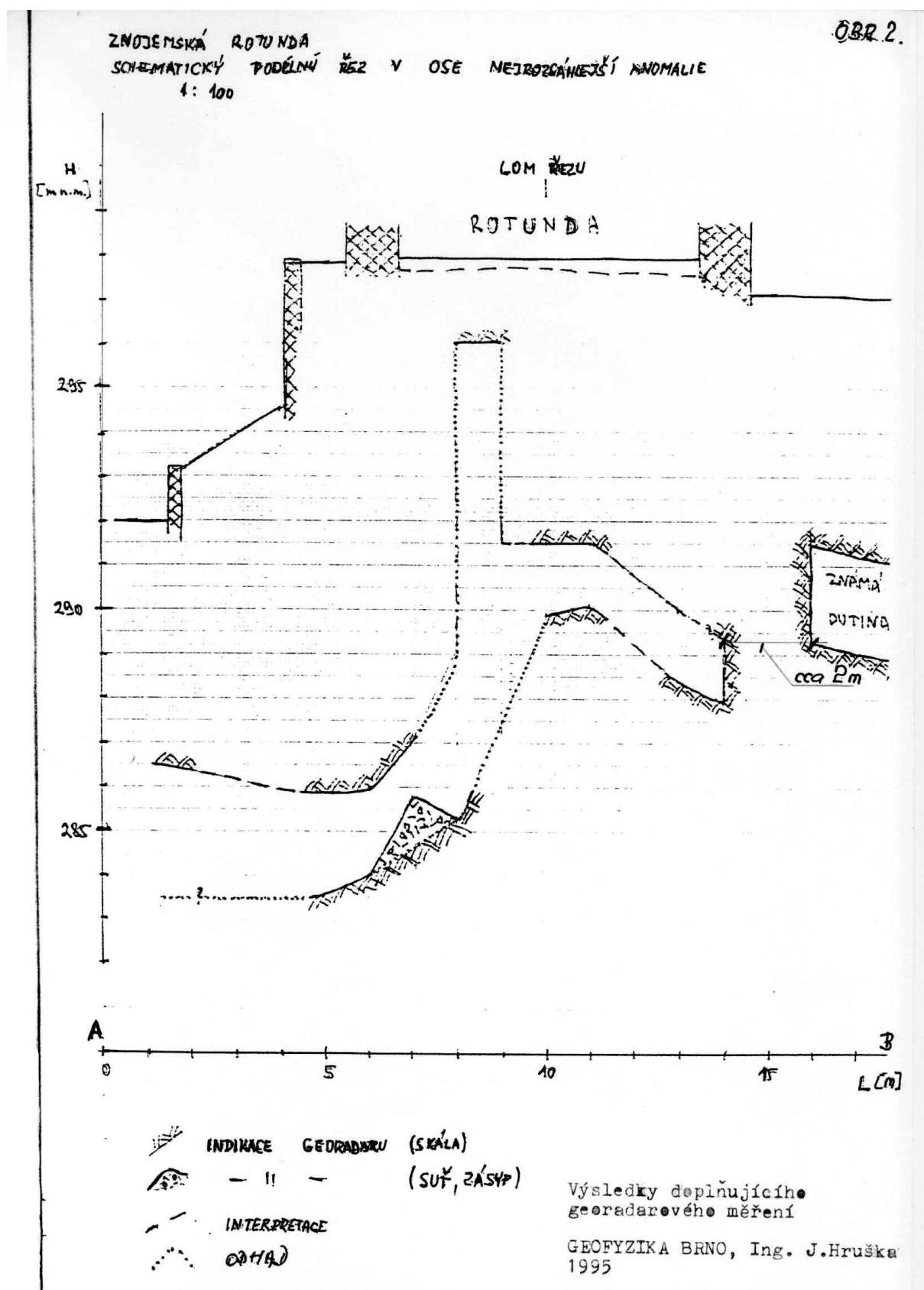
2. Datování pohřbu, zvláštnosti kosterních pozůstatků a stáří jedince.

Podle Prof.dr.V Hrubého se jednalo o pohřeb datovaný do posledního desetiletí 9.století. Dále bylo Prof. MUDr. E.Vlčkem stanoveno, že pohřbený jedinec byl muž stáří cca 45 let, přičemž šikmo skloněný zvukovod a další znaky navozují podobnost lebečních pozůstatků českého knížete Bořivoje. Navíc podle Prof. MUDr.E.Vlčkem zjištěných znaků kosterních pozůstatků čelisti není vyloučena náhlá smrt jedince po operačním zákroku.

Vraťme se k historii. Podle některých pramenů měl nastoupit po smrti Svatoplukově prvorozený **královský** syn, kterým byl **Predslav**, syn české Svatožizně z rodu Bořivojova. Nestalo se tak, údajně rok po smrti Svatoplukově se Predslav definitivně vlády vzdal a na trůn nastoupil prvorozený syn Svatoplukův Mojmír (z doby, kdy Svatopluk byl knížetem)- podle T. Pešiny z Čechorodu označený jako Mojmír III.

Predslav se vydal na kněžskou dráhu. I když úvaha- vzhledem k uvedeným datům- že se jednalo o pohřeb Predslava- nemá příliš naděje na úspěch- muselo by se totiž posunout datování pohřbu z posledního desetiletí 9.století do druhého desetiletí 10.století, příbuzenský vztah kosterních pozůstatků tuto možnost nevylučuje. Také zpráva o tom, že Predslav se rok po smrti Svatoplukově vlády definitivně vzdal- by se mohla vysvětlovat jako ztráta českého želízka na moravském trůnu a odklon Čechů k Arnulfovi už v r. 895.

Příloha 8, (Obr. 2 Doplněk zprávy Geofyziky Brno o geofyzikálním měření –1995)

3. Závěrečné směry výhledu –jak dále s rotundou sv. Kateřiny ve Znojmě po r. 2006.

1. Z pohledu současníka žijícího v r. 2006 jsem nesmírně šťastný, že se městu Znojmu podařilo v r. 2006 vybudovat na rotundě novou, precizně provedenou střechu včetně krovů a patinované prejzové krytiny, která sama o sobě zajistí, že na dlouhá léta bude stavba rotundy chráněná před nepříznivými vlivy všech druhů povětrnostních srážek a malby v rotundě nebudou těmito nepříznivými vlivy negativně ovlivňovány. A tak –i když Klub přátel znojemské rotundy nemá na provedení nové střechy rotundy žádnou zásluhu, naplňuje se tím jeden z hlavních cílů činnosti klubu- tj. zachování rotundy sv. Kateřiny pro další generace. Provedení nové střechy rotundy- jakoby přímo navazovalo na zřízení tzv. „jižní přístupové cesty k rotundě“ v r. 2001 včetně sadové úpravy v okolí rotundy, která nesmírně pozvedla oblast hradní ostrožny s rotundou v očích návštěvníků a také dodala rotundě patřičnou důstojnost.
2. Z hlediska průzkumu maleb v rotundě je možno konstatovat, že průzkum dále pokračuje při využití nejmodernějších metod současné vědy a techniky. Co je nutno pečlivě střežit je především zachránit starobylost maleb před nejrůznějšími návrhy kšeftování se supermoderními metodami restaurátorství, které jsou mnohdy jenom zástěrkou pro mnohé restaurátory, jak se na úkor zachování starobylosti maleb rotundy co nejrychleji obohatit aplikací třeba moderní restaurátorské metody, ale necitlivé ke starobylému provedení maleb v rotundě. Průzkum je nutno dokončit a pak s rozvahou rozhodnout, jaké restaurátorské metody pro záchranu maleb použít.
3. Když se vrátíme o sto let zpět, zjistíme, že i tehdejší odborníci měli při záchraně rotundy starost nejenom o navrácení původního vzhledu rotundy, opravu střechy rotundy, ale především o zlepšení stavu statického zajištění stavby vlastní rotundy i jejího skalního podloží. Průzkumem skalního podloží rotundy, na kterém se zajišťováním finančních prostředků i vlastní realizací odbornými firmami podílel i Klub přátel znojemské rotundy, bylo v minulých letech zjištěno, že podzemí rotundy navazuje na starobylý podzemní systém znojemských fortifikačních chodeb a tento průzkum nebyl dokončen. Jak vyplývá ze zprávy Geofyziky Brno z r. 1994 a 1995-viz Obr. 2 uvedený v Příl.8 tohoto příspěvku -Ing. Hruška k Obr. 2 ke zjištěným anomálním objektům uvádí:“ Jeden z nich přímo navazuje na anomální objekt, směřující pod rotundu, který je možno sledovat v délce asi 14 m. Schematický podélný řez tímto objektem je znázorněn na Obr. 2.“-a Ing. Hruška dále pokračuje:“Profil F situovaný ve výklenku sklepa měl za úkol pokusit se zjistit, zda v dosahu přístroje (georadaru) není anomální objekt. **Ten byl skutečně zjištěn a to ve vzdálenosti asi 2 m od čela výklenku směrem pod rotundu. Jde patrně o ukončení výše zmíněného 14 m dlouhého objektu.** Měření umožnilo jej na plánu na Obr. 1 ukončit v prostoru pod zdí rotundy. Mezi ním a výklenkem sklepa je původní rostlá skála.“ Musím neskromně dodat, že při tomto měření jsem ruku Ing. Hruškoví vedl sám, protože klubem zjištěné jiné dutiny poblíže rotundy (zahrnul je do své práce o archeologickém průzkumu hradní ostrožny Doc. PhDr.B. Klíma CSc) velice mělko pod povrchem skalního dřívku, ale naštěstí mimo půdorys rotundy, bylo možno indikovat jediné na základě detailní znalosti horizontálních chodeb i vertikálních komínů směřujících pod bývalou vymývárnu sudů v oblasti sklepu v prostoru-jak již bylo řečeno- naštěstí mimo půdorys rotundy. Na Obr. 2 jsem doplnil místo, kde by měl být průzkumný horizontální vrt veden v délce cca 2m. Tento vrt (o průměru 40-50 mm , aby bylo možno stejně jako u dřívějších dutin ověřit zjištěné dutiny kamerou průmyslové televize) by jednoznačně

prokázal existenci zjištěného anomálního objektu georadarem a na základě odebraných vzorků ze zjištěných chodeb (dutin) by bylo možno napomoci datování i stavby rotundy, protože jsem přesvědčen, že příčný pás tzv. „zesíleného základového zdiva“ (viz Obr. 25, str. 59, detail R přes celý průměr stavby rotundy v práci B. Klímy „Znojemská rotunda ve světle archeologických výzkumů“- má přímou návaznost na zjištěný anomální objekt dle Obr. 2 v práci Ing. Hrušky z Geofyziky Brno v podzemí rotundy. Samozřejmě v případě zjištěných dutin (chodeb) by byl i doplněn odborný pohled vlivu zjištěných dutin na statiku stavby rotundy. Posouzení smyslu těchto podzemních objektů pod rotundou bude osvětleno v další práci.

4. Jak je známo Město Znojmo už dvakrát podalo na Ministerstvo kultury ČR žádost o zařazení NKP –Rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě do památek UNESCO. Dvakrát byla tato žádost MK ČR zamítnuta- se zdůvodněním, že pro zařazení do památek UNESCO je pouhá stavba rotundy malým objektem a nebude tedy kladně přijata. Město Znojmo se tedy pokusilo zařadit do žádosti i CHKO Podyjí, ale s tím zase nesouhlasili pracovníci CHKO. Klub přátel znojemské rotundy navrhuje, aby žádost o zařazení rotundy do památek UNESCO byla doplněna o text–, s návazným systémem starobylých znojemských podzemních fortifikačních chodeb“, které jsou podobně jako rotunda ve světě jedinečné.